

РУЖИЦА СОКИЋ МОЈА ГЛУМА

Трагом изговорене речи глумице

Copyright © 2015 Фондација Ружице Сокић
Copyright ©2015 овог издања ЛАГУНА

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Садржај

Весна Крчмар: Одгонетање глуме (Предговор) 9

О својим улогама, џлуми у џозоришџу, на филму, џтелевизиџи...

Прва позоришна сећања	15
Нисам случајно постала глумица	15
<i>Субоџом увече</i> (1957)	17
<i>Лажа и џаралажа</i> (1958/9)	19
<i>Земљаџи</i> (1963)	21
Чиме се постиже успех (1964)	25
<i>Девоџка са џри оца</i> (1965)	25
Олбијева Хани (1965)	27
<i>Горки део реке</i> (1965)	27
Позориште у Калкути (1966)	31
<i>Намешџена соба</i> (1966)	31
Ничега се више не стидим (1966)	35
<i>Кад будем мрџав и бео</i> (1967)	37
Волим радећи да се играм (1967)	41
Неђу играње на шарм (1968)	41
Волим да почнем од нуле (1969)	42
<i>Љубав и џонека џсовка</i> (1969)	42
Ово је време блефа (1970)	45
Моји ликови жена са дна (1970)	45
<i>Цео живоџ за џодину дана</i> (1971)	45
Пре свега: жена из домаће средине (1972)	49
<i>Рањени орао</i> (1972)	51
Најтежи глумачки задатак (1973)	51

Филм <i>Жуџа</i> (1973)	53
Кад би сви глумци света – нестали... (1974)	56
<i>Ужичка република</i> (1974)	57
<i>Познајете ли Павла Плева</i> (1975)	59
Кривица је увек у – мени (1976)	59
Госпава (1976)	63
<i>Госпођа министарка</i> (1977)	63
<i>Теби, моја Долорес</i> (1980)	65
<i>Савамала</i> (1982)	67
<i>Маркиз де Сад</i> (1984)	69
<i>Већ виђено (Деја ви)</i> (1987)	69
<i>Окtoberфест</i> (1987)	73
<i>Живој у Гробљанској улици</i> (1989)	73
<i>Из живој кишних злисја</i> (1989)	75
Цвркутање на киши (1992)	77
Домаћи драмски аутори (1993)	81
<i>Пун месец над Београдом</i> (1993)	82
Глумац је скитач (1994)	83
Успомене лаке жене (1994)	85
Перманентно незадовољство (1994)	85
<i>Сеобе</i> (1994)	87
<i>Крвава шетња</i> (1995)	87
Мој узор је била Оливера Марковић (1995)	89
Београд је мој завичај (1996)	89
Свака нова улога, нови почетак (1996)	91
Велико небеско позориште (1998)	91
<i>Моја мама</i> (1998)	95
У служби домаћег писца (1998)	97
Добри људи лепо старе (1999)	100
<i>Берманова сонја</i> (1999)	101
Будућност позоришта (1999)	103
Ризик ме инспирише (1999)	103
У улози педагога... (1999)	103
Поводом награде „Златни медаљон с ликом Љубише Јовановића“ (1999)	105
О глуми (2000)	105

<i>Лейошница Линејна</i> (2000)	105
<i>Балканска њласџика</i> (2001)	107
Мој глумачки маратон још траје... (2002)	107
Моји филмови (2004)	107
<i>Госпођа минисџарка</i> (2006)	109
Беседа о глумцу (2007)	109
О позоришним критичарима и критици (2007)	113
Награда „Жанка Стокић“	113
Била је жива у инат болу (2009)	118
Страст за летењем	119
Страст за летењем (2011)	121
Поводом одласка Оливере Марковић (2011)	122
Вечито питање: Шта је глума?	122

Зоран Т. Јовановић: На маргинама пет књига о Ружици Сокић или хроника пријатељства (Уместо поговора)	125
---	-----

Документација

Библиографија радова Ружице Сокић	133
Књиге о Ружици Сокић	133
Литература о Ружици Сокић (Селективни избор)	133
Регистар имена	137
Регистар представа	141

Руџица Сокић (1934–2013)

Предговор

Одгонетање глуме

На трагу казане речи глумице Ружице Сокић у првој тематској књизи, насталој одабиром одређених интервјуа из пребогате ризнице, предговор може да буде насловљен – Одгонетање глуме. Глумачки рад, плодно глумачко трајање Ружице Сокић, испуњава стални дијалог са собом, с ликом, с писцем, с публиком и зато је природно да дијалог постане композициони образац књиге тако да се сучељавају глумачка промишљања и стручна реч критике.

Тешко је у нашем глумишту пронаћи уметника који је тако доследно, испрено, са страшћу објашњавао своје улоге, трагајући за психолошким, историјским, социолошким, културолошким коренима, уклапајући их у психофизички хабитус глумице. По истраживачком дару, нерву, упорности, глумица Ружица Сокић добија одлике научника истраживача. После дугих (пре)испитивања, у трансформацији бића, али и у тајновитом алхемијском садејству ње и лика, откривала је Ружица, постепено, нове светове, стварајући живописну галерију позоришно оваплоћених ликова. Доминирали су ликови жена с периферије, са животног дна.

Свака њена нова улога подразумевала је дијалог са саговорницима из разних медија. Стиче се утисак да су је представници „седме силе“ напросто обожавали. У изговореном облику, као у одређеној врсти опредељеног звука, она је проналазила путоказе у креирању бројних живота на сцени. Сада смо свесни да се тај дијалогски облик не завршава, јер траје и данас, у нама. У богатој документарној заоставштини велике глумице пратимо речито и мудро казивање, које се чини као природан наставак њене књиге, романсиране аутобиографије *Сирасиј за леишењем*. Није стигла да у корице нове књиге стави свој рукопис.

Ми, као доследни истраживачи, следећи њену перманентну запитаност, интелектуално промишљање о свакој новој улози на филму и

у позоришту, стигосмо до прве књиге *Моја глума* њеног ауторског рукописа. Ова ће се књига, верујемо, читати на различите начине, унакрсно, по појединим улогама, хронолошки... Када се чита у континуитету, бивамо задивљени целовитошћу новонастале приче. Иако склапана од фрагмената, изјава насталих поводом нових глумачких остварења, слива се у јединствену, пријемчиву причу која има свој основни ток, у коме препознајемо њену поетику глуме, њен животни напор да се допре до глумачког трона, да се стигне до крајње одреднице, коју можемо именовати и као *дефиниција глуме*, јер то подразумева потпуно понирање и објашњење тајне глуме. Пут до крајње одреднице је дуг и неизвесно је да ли глумачко биће може досегнути крајњу коту, јер она стално измиче... Немогуће је, вероватно, ставити у рационалне, логичне оквире све подсвесне, емоционалне и разуђене облике страсти и тако дефинисати глуму.

Прва у низу књига *Моја глума*, насталих на основу изговорене речи поводом појединих глумачких дилема, говори о изузетно инспиративној глумици, чији ће глумачки постулати бити значајан подстицај, или путоказ, младима који улазе у чаробни свет позоришне али и филмске уметности.

Ружица је била *глумица домаћеџ њисца*. Специјализовала се за ликове „са дна“, с којима се судбина поиграва. Само њихово постојање неминовно води у размишљање и питање: ко су они? Говорила је да су те особе „антихероји, нетакнуте особе, које су сачувале свој интегритет. Оне су хтеле да остану 'сламке које се на ветру не повијају'. То је свет који, можда, живи правим животом. За мене, као глумицу, најважније је да те ликове не тумачим буквално, то јест да их не репродукујем. Ја их увек трансформишем“. Та њена *појиреба за њрансформацијом* је била доминантна, јер је желела да игра разне улоге, па и мушкарце.

Била је заинтересована за антихероје каква је била Жута. Сматрала је да су они метафоре људских особина и њихових вредности, а не, као што неки тумаче, натуралистички ликови. На примеру *Жуџе* показала је да не постоји разлика између разних медија, јер ње у суштини и нема. Разлика је само у адаптацији. Сама чињеница да је *Жуџа* рађена за телевизију, филм и живи у позоришту, то доказује.

Луца у *Гробљанској улици* припада корпусу њених типичних улога. Тај полусвет је очигледна карактеристика наше везаности за Балкан.

Наши драмски писци су најбољи у опису најнижег социјалног нивоа, јер он пружа богатство и могућност лудирања и разних надградњи.

Желела је да игра „жене из домаће средине, текстове афирмисаних, анонимних, али домаћих стваралаца. У односу на њих, жеља за тумачењем Шекспирових или чак Чеховљевих јунака, чинила јој се безвредном.“ Стога је веровала да је „мисија сваког глумца“ садржана и у „откривању домаћих писаца“.

Посебно је била везана за писца Александра Поповића. Може се чути да је била одабрана глумица, јер је имала свог писца. Истицала је да су Ацини комади – слобода. Упоредила је то са џезом у музици. „Заражена тиме, и кад нисам играла Ацине комаде, имала сам потребу да китим, да тражим слојевитост и тамо где је нема.“ То јој је, касније, стварало проблеме у реалистичким комадима.

Заокрет је направила опет на тексту домаћег писца, Љубомира Симовића у комаду *Чудо у Шаргану*, јер и тамо је Госпава, женски лик са дна. Није желела да понови Жуту, просто се тога плашила и одлучила је да крене, по глумицу, опасним путем: *не дойасџи се*. Била је то мала улога, али пресудна за њу као глумицу, јер је хтела да делује као неко ко се извукао из кала, из канте за ђубре, да делује потпуно пропало и делирично.

Највећу глумачку муку и најсложенију улогу је имала у *Рањеном орлу* Мир-Јам. Трагала је као вредан историчар за догађајима тога времена у којима је књижевница живела, распитивала се код свих који су знали нешто о Милици Јаковљевић и тако је пут одвео до Невенке Урбанове о којој је Мир-Јам својевремено много писала.

Драма Миодрага Илића о Жанки Стокић, коју је играла до самог краја, базирана је на аутентичном материјалу, на фактографији. Кошмарна ноћ у којој Жанка окончава живот и у којој се сећа како је аболирана, како је Бојан Ступица дошао да јој то каже и позове је у ансамбл, тада новог, Југословенског драмског позоришта. Скончала је у тој ноћи, у тој дилеми да ли ће моћи поново да стане пред публику, пред онима, како каже, који: „...су ми се смејали док сам плакала“. Ружица је проналазила извесну сличност са Жанком, јер су сви глумци Жанке на изванредан начин. Има међу глумцима оних који су у тој потпуној посвећености глуми занемарили породицу, приватан живот, децу. У тој потпуној преданости глуми, посвећености позиву, осећала је сродност са Жанком и о томе различитим поводима и говорила.

Свака нова улога за њу је била борба за живот и смрт. Веровала је да је драж глумца у томе што стварају радост. Волела је да се, радећи, игра и ужива. Инспирација или дође или је нема. За њу је то била „уметност: луда игра маште, емоције...“ Игру је сматрала обавезујућом.

„Комедија је тежа јер, ма колико да сте радили, никада не знате шта сте урадили док не дође публика. Тек ту долази до немилосрдног проверавања.“ Увек је ишла од лика ка себи. Уживала је у вајању карактера. Желела је увек да направи нешто ново, нову личност, па макар та личност била због тога и чудна. Али битно је да се разликује од оног што је било јуче.

Веровала је да је глумац по својој природи скитач, да мора да мења и место и публику и једино на тај начин бива увек нов. Позориште је уметност која је најближа животу, његово огледало, а глумац је специфично срећно и несрећно биће, говорила је. Зато се враћала Луиђију Пиранделу и његовом делу *Наћу се* у коме је велики драмски писац написао да је немогуће одредити се између живота и позоришта, што значи: ко се одределио за позориште, запоставио је живот.

Обожавала је представу *Из живоїа кииних ѓлисїа*, јер је она за њу празник, просвећење. Зато што се тај величанствени комад бави, попут Шекспирових комада, истраживањем људског духа, онога што је суштина људског бића.

Није била заговорник „чистих“ жанрова. Увек се трудила да трагично убаци у комично. Било јој је то по интуицији, да би дошло до разведравања, да не би била патетична. Зато је разумљиво да је следила непогрешиво редитеља Дејана Мијача у телевизијској верзији *Госїође минисїарке*, коју су тумачили уозбиљено, драмски, без гега. Редитељ је сматрао да је губитак власти највећи стрес у људском животу.

Била је глумица перманентног незадовољства. Незадовољна је била оним што игра, али била је незадовољна и због онога што неће играти. Када игра мало, хтела је више. Када је играла много, и то јој је сметало. Многе улоге су јој биле ускраћене, отете... То што је играла, сматрала је искључиво својом заслугом, јер се изборила за трајање. Њена девиза је била да глумом може да се бави само онај ко може да се жртвује, ко пасионирано воли, јер глума је одређена врста страсти.

Највећу своју вредност у глуми препознавала је у трајању. Поводом Награде „Љубиша Јовановић“ рекла је: „Било је добрих и лоших улога, али важно је само време, за маратон који трчим, а још нисам стигла до циља. Ипак, доста сам претрчала. Признање је у домену духовних вредности и зато је најзначајније до сада. Не задовољава моју таштину него ми даје неки импулс, инспирацију... да покушам да дотрчим до неког циља и да још нешто урадим. У ствари, тај циљ свакога уметника никада не може да се досегне и тако се завршавају наши животи.“

Ми понављамо отворено питање, које је Ружица Сокић изговорила поводом значајне глумачке награде: „СТИЖЕ ЛИ ГЛУМАЦ, ИКАДА, ДО ЦИЉА?“

У тој запитаности условно се приближавамо крају књиге. Кажем условно, јер прича нема краја. Крај уводног текста – „Одгонетања глуме“ – садржан је у покушају формулисања и објашњења саме глуме – дефиниције глуме. Све дефиниције су различите. Александар Поповић је говорио да је глума сан. „Можда има неке везе са сновиђењем, али није сасвим то. Поетска идентификација је најприхватљивија теза да је то што се мени догодило могуће да се дешава само у детаљима. То потпуно поистовећивање. Али није ни то! Севне само блиц, ниси свестан шта се догодило, или ти се причинило. Ја волим то севање муње после које се чује гром.“

У недоумици и упитаности о тајнама глуме, остављамо прву књигу приче Ружице Сокић и заустављамо се на њеној тврдњи: „Уметност је чаролија... Борба енергије добра и зла...“

Препуштамо читаоцима ову занимљиву глумачку причу наше велике уметнице, која је саздана од различитих изјава, промишљања поводом нових улога у дугом временском распону, али сви ти рукавци њене животне приче сливају се у основни ток – поетику глуме Ружице Сокић.

Весна Крчмар

Прва улога Ружице Сокић у представи *Љубав господина Перлимплина*;
Академско позориште, редитељ Вук Вучо, 1956.

О својим улогама, глуми у позоришћу, на филму, телевизији...

Прва позоришна сећања

Моја друга мајка, моја тетка, мамина близнакиња, била је најбоља пријатељица Блаженке Каталинић, наше велике уметнице. Чак су становале заједно у Хартвиговој број 4 на четвртом спрату. Тетка Вида ме је често одводила код Енке која ме је одвела у позориште где су спремали *Робинзона Круса*. Ја сам била предвиђена да с групом својих вршњака играм у тој представи. Међу девојчицама била је и Милана Улмански, Ренатина сестра, која је играла вилу у тој представи. Тада је могла да има око четрнаест година.

Робинзона је играо Аца Огњановић, а његову мајку Блаженка. Сећам се да су се љубили иза сцене у мраку, а ја сам питала маму како то да се мајка и син љубе као муж и жена. Сећам се Петка кога је играо глумац, мислим да се звао Панић; мислим да је и он страдао кад су дошли комунисти. Тај мирис који се шири сценом, ушао је тада у мене и у моју душу и срце, заувек. Упила сам га у себе и предосетила да ћу заувек тражити то место. Сећам се једног рођендана у кући Улманских, једне божанствене торте. Тада није било колача, ни чоколаде, а та торта за мене је била чудо које ми се неочекивано десило. Кришом сам појела скоро пола те торте. Отишли смо после рођенданског славља у позориште да одиграмо представу. Негде на половини спектакла мени је позлило и, на моју несрећу, пред публиком на сцени, грцајући, повратила сам чаробну послестицу. Више ме нису звали да будем једна од девојчица у представи.

Нисам случајно постала глумица

Ја се нисам случајно определила за глумачки позив, нисам неочекивано постала глумица. То није било опредељење тренутка, жеља да се изађе из анонимности. То је била и остала моја унутрашња потреба,

Раде Марковић и Ружица Сокић у представи *Успомена на два понедељка*, 1958.

сазнање и уверење да могу да се изразим, да могу бити неко други; неко с другом судбином, другим идејама у глави и другим ставом према животу...

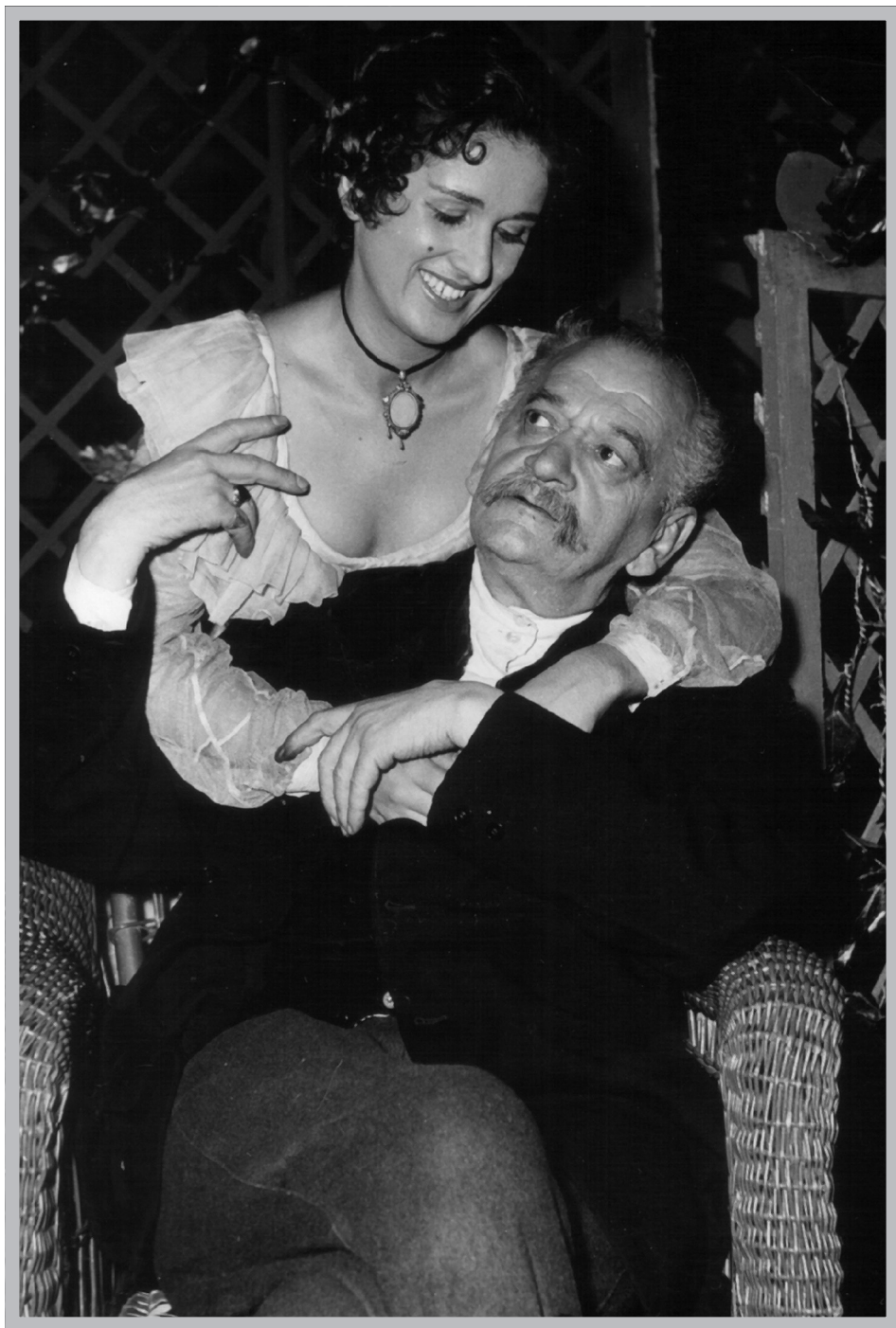
С великим улогама је лако направити каријеру. То су шансе које глумац мора да искористи. Несрећа је кад своје уметничко име мораш да ствараш с малим, незапаженим ролама. Можда баш зато што је мој пут био и дуг и напоран, ценим свој скромни реноме који сам искључиво трудом зарадила. Мислим да то не може претенциозно да звучи, али ја сам се сама изборила за то скромно место међу поклонцима Талије, без помоћи великих улога које олакшавају пут. И баш зато ме нервирају блефери. Нарочито блефери у нашој уметности. Иритира ме сваки поступак којим се жели без труда, талента и одрицања доћи до успеха. Глумац мора да воли и поштује своје мучење, јер тек му онда оно што створи постаје драгоценост и својина.

Субојом увече (1957)

Радмила Радвановић, касније Андрић, била је моја школска друга-рица. Од првога разреда гимназије биле смо у истом одељењу и почињале заједно код Боривоја Стојковића, који је водио драмску секцију у Трећој женској гимназији и Шестој мушкој код Лиона, преко пута Звездара театра. Играли смо *Зону Замфирову*; Бора Стојковић је режирао. Радмила је као лепотица добила да игра Зону, ја сам била Дока јер сам увек била буцмаста, Миодраг Илић је играо Манета, Ђорђе Трифуновић, брат покојног Лазе Трифуновића, играо је Ацију, а Манулаћа покојни Зоран Бендерић. Имали смо велики успех са *Зоном Замфировом* тако да сам се прославила као Дока.

Радмила је у седмом гимназије била запажена од филмација, и кад је Погачић снимао овај омнибус филм, Радмила је одмах са наше класе била узета да игра једну од главних улога. Али да би нас утешио, редитељ Погачић је узео целу нашу класу да статира; можда је неко имао понеку реченицу да каже, а ја сам, као навијач у причи *Доктор*, била награђена једном реченицом: „То, то у њокалицу“. Срдох је играо главну улогу. То је била врло пријатна епизода. Заиста је цео тај омнибус био јако успешан и много је гледалаца привукао у биоскопе.

Током снимања дружили смо се с Погачићем, будући да су снимања дуго трајала. Када се он с нама студентима спријатељио, мени је рекао: „Знаш, ти ниси уопште тип за глумицу, ти си тако скромна (ја нисам никад била фотогенична, па је он с те стране то гледао), ти би била идеална учитељица, професорица, твој менталитет не одговара

Руџица Сокић и Јован Геџ у ТВ драми *Лажа и паралажа*, 1959.

глумици.“ То сам запамтила, јер је још додао: „Одлично би скувала грашак.“

И заиста, мој живот испред филмске камере није био баш присут ружама и тога сам свесна. Јер у време моје младости, женске улоге такорећи нису ни постојале на филму, него су жене морале да буду нека врста декора, украса, нису добијале никакав важан глумачки задатак.

Лажа и ѧаралажа (1958/1959)

За себе могу рећи да сам пионир телевизијских драма. Жао ми је што ТВ-драма нема тај третман који је имала док смо је изводили уживо пред ТВ камерама. За мене је то било посебно задовољство. Мислим да је Стеријина *Лажа и ѧаралажа*, у адаптацији и режији Владе Петрића, била једна од првих драма на београдској телевизији.

Тада је америчка компанија RCA дала своје камере и послала Американца Била Бернса, као свог представника. Могао је да комуницира и то врло добро јер је већ негде био на неким руским просторима. Америчке дипломате су обавезно морале да знају језик земље у коју иду, а он је био задужен за источни блок. Био је изузетна личност. Тад сам први пут схватила неке ствари у животу. На пример, он је човек који је веома много комуницирао, и остало ми је у памети када је рекао: „У животу је најважнији контакт, успех од тога зависи.“

Сећам се великих пријема које је он правео и начин на који је успоставио везе с нашим људима, од највиших до оних најнижих. Он је као представник RCA компаније, која је донела камере и целу ту технологију, обучавао наше људе, а Влада Петрић, који је био мој асистент на класи, будући да је знао енглески и био квалификован за првог човека који је био неки мост између њега и осталих. Тако смо се и ми дружили са Билом Бернсом и он је постао наш велики пријатељ. После смо се дружили и у Њујорку с њим, кад смо гостовали. То су били божанствени дани.

Драма се снимала уживо на Сајму. Било је лето, неподношљива врућина. Сви камермани су били без мајица, а ми смо носили стилске костиме, уметке, перике. Срећа што ми је Јелица била и испитна улога па сам је перфектно савладала. Дала ми је лични печат. То је било чудесно осећање, још фантастичније од премијере у позоришту. Мислим да пренос уживо ипак доноси већи квалитет. Телевизија се ту приближила позоришном догађају, а управо је непосредност помогла позорници да преживи изазове нових медија.

Бора Тодоровић, Ружица Сокић и Ташко Начић
у представи *Кад је жена нема*, 1961.

„Ако је почетак, захваљујући у првом реду Ружици Сокић (Фригајет), која је са пуно духа и разумевања нашла индивидуалне изражајне особености у фарсичном стилу интерпретације, још и имао боје и звукове праве фарсе, те стилске особености постепено су бледеле... Ружица Сокић је у улози Фригајет показала праву природу свога талента.“

(Ели Финци, *Политика*, 30. децембар 1961)

„Ружица Сокић, у улози често пијане госпе Фригајет, еластична и веома сочна, пружила нам је нове доказе свог комедијског дара.“

(Вук Вучо, *Вечерње новости*, 29. децембар 1961)

Влада Петрић је режирао Стеријину *Лажу и њаралажу* за телевизију. То је била сигурно друга или трећа драма, у време када се на неки начин формулисао профил телевизије која је била нови медиј, пре свега културни. Тада су се снимале бројне драме и серије. Прво се почело са драмама. У то време није било тејпа те се преносило уживо. Мислим да је то било много боље него после када се снимало, јер неке техничке грешке због којих су враћали тејп поквариле су првобитни доживљај.

У Стеријиној комедији су играли Јован Геџ, мог оца, што је куриозитет, Јовиша Војновић, Пепи Лаковић, Дара Чаленић... Било је заиста фантастично. Влада Петрић ме је узео у поделу зато што сам играла исту улогу у мојој дипломској представи.

Божа Милетић је био главни камерман. Била је ужасна врућина, и видим Божу без кошуље, само у кратким панталонама, малтене спреман за плажу; тада није било расхладних уређаја.

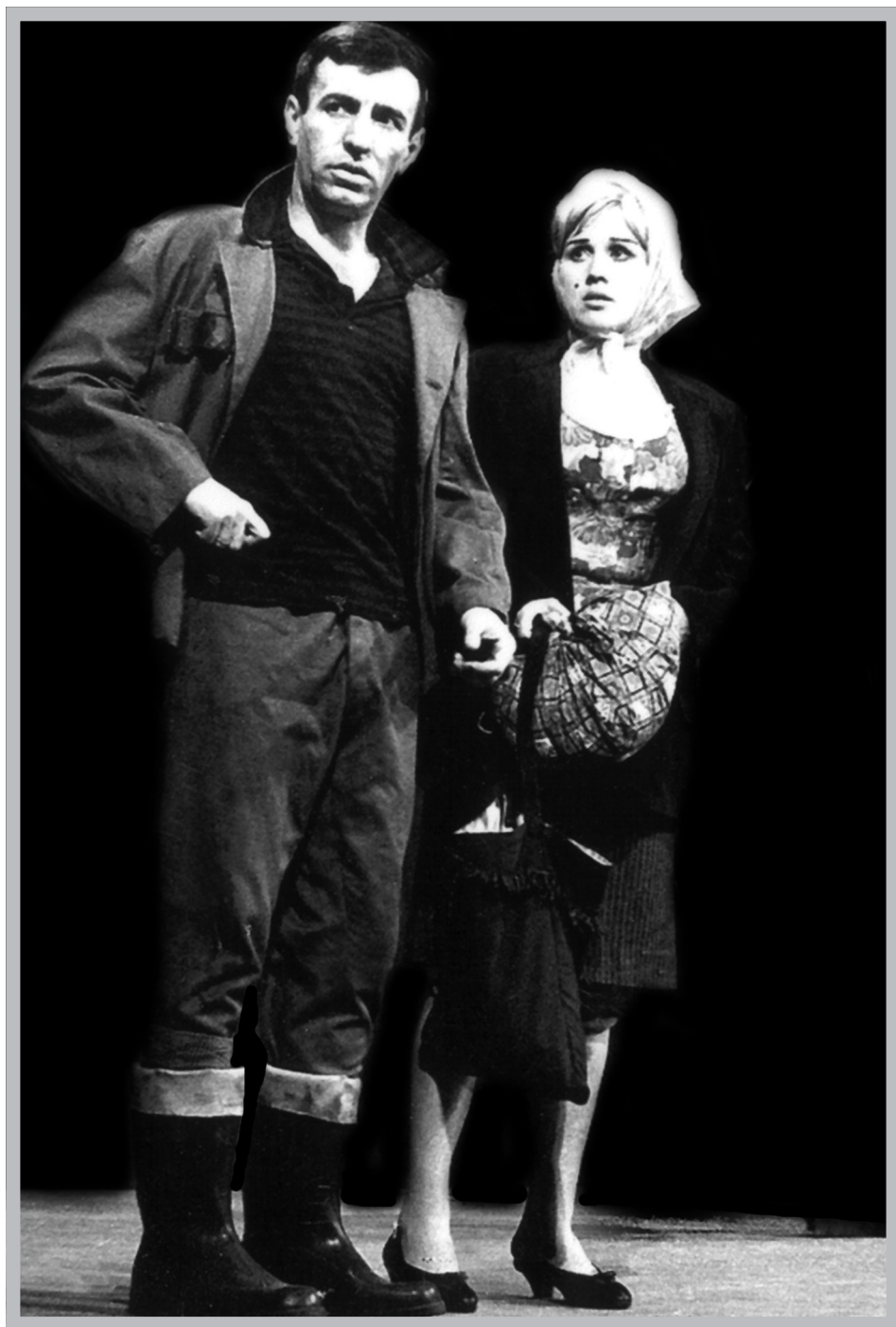
Чар тог непосредног, непоновљивог момента, исто је као сад жива емисија, која има свој посебни квалитет. То је скоро као позоришна представа. Имало је ту нијансу узбуђења и емоција. Од тада, од тог првог наступа, ја сам се везала за телевизију. Тада сам више и лепше улоге одиграла него у позоришту. У Атељеу 212 најбоље представе су увек биле из пера домаћих аутора.

Осим глумачког рада у Атељеу 212, телевизија је много допринела стварању мог уметничког лика, захваљујући, на почетку, улози у драми *Намешћена соба* Александра Поповића, у режији Александра Ђорђевића, снимљеној 1966. године. Био је то изузетан уметнички домет, а драма *Девојка са три оца* Бране Црнчевића, у режији Славољуба Стефановића Равасија, снимљена претходне 1965. то је на добар начин наговестила.

– То су биле судбинске ствари које су ме определиле за домаћу драму и домаћег писца, па је отуда и моја везаност за Атеље 212, који је неговао домаћу драму, али и стране писце који су били у жижи светске сцене. Ја сам, такорећи, цео живот у свету позоришне уметности провела као глумица – интерпретатор домаћег аутора.

Земљаци (1963)

Можда би овај филм могао да буде мој деби, иако је то била мања улога а и непримерена мојим годинама. Морала сам да играм старију од себе, имала сам перику, играла сам сељанку. Али је занимљиво искуство које сам имала снимајући тај филм. Дивни Здравко Рандић је упознао мене и целу нашу класу радећи надсинхронизације, које су биле у тренду. Сматрало се да је добро да се надсинхронизују и страни

Зоран Радмиловић и Ружица Сокић у представи *Спровоод*, 1964.

филмови, што се показало врло неспретним и није прошло код нас. У свету је то, иначе, уобичајено. У Турској, на пример, гледате амерички филм на турском. Ја сам се спријатељила са Здравком и узајамна симпатија кроз цео живот је остала. Кад је касније снимао филмове, ако се наша улога за мене, он ми је дао и увек ме је подржавао. Заиста је изузетан човек и уметник.

Сећам се, када сам добила ту улогу, отишли смо у Војводину, близу Бачке Тополе, на плантажу, на којој се радња догађала и где се снимало. Ту смо затекли доста црнаца, који су живели на том пољопривредном добру. Они су студирали пољопривредни факултет код нас. Играла је божанствена екипа глумаца: од жена Беба Лончар, појавила се први пут наша драга Ева Рас, као сасвим млада девојка. Она је дошла, чини ми се, из Суботице. Врло је лоше говорила српски али је одмах била запажена. Дуго се снимало, месецима, и увек смо се лепо дружили. Ту је играо Борис Дворник, Бата Живојиновић и Никола Поповић, један од егзекутора глумаца после ослобођења. Он је играо и у немачким филмовима, чини ми се да је у Берлину завршио глумачку школу. Сматрали су да је велики глумац.

Стварно смо се изванредно дружили, дивно смо се проводили. У једној великој соби спавале су све жене, у другој мушкарци. Понашали смо се као студенти. Увече се лумповало, остајало се скоро до зоре. Тако једне ноћи Борис Дворник, боем од самог почетка, Далматинац са својим менталитетом се сјајно уклопио у Војводину, где је завршио глумачку школу у Новом Саду, и у свом дерту, баш када му је дошла жена у посету, шаком је разбио чашу и тако несрећно пресекао нерв малог прста да му је остао скврчен.

Имала сам, сећам се, један драмски моменат у филму, једну сцену да одглумим, да трчим за возом и плачем. Да ли ми је отишао муж или тако нешто, тек било је врло драматично. И ту сам имала шансу да се истакнем и као драмска глумица.

Поменути рад на надсинхронизацијама – а били смо још студенти – много нам је значео у моралном, али и у материјалном смислу, јер смо добијали и хонораре. Тај посао није баш сасвим једноставан, треба имати одличне рефлексе и текст брзо научити. Занимљиво је да сам у то време надсинхронизовала Снежану, супругу Жике Павловића, која је играла главне улоге у његовим првим филмовима. Она је била глумица-аматер, и мене су изабрали да говорим уместо ње. То се допало Жики, ту ме је запазио и зато ми је вероватно и дао да играм улогу у филму *Кад будем мртјав и бео*, јер ме познавао и претпоставио је да ћу моћи то да одиграм.

Ружица Сокић у ТВ драми *Девојка са три оца*, 1965.

Чиме се њосѝиже усѝех (1964)

Треба бити веома, веома упоран. У ствари, по мом мишљењу, пре-судне су три ствари: огромна љубав према послу, много рада и, као што сам рекла, упорност.

Девојка са ѝри оца (1965)

Непосредност и особена боја, радозналост и храброст да се у улогу убади све што може да јој послужи, оригинална асоцијативност која учини да се свет из подземља, предграђа у њеном тумачењу уздигне до херојства, нетражена топлина или тражена и нађена циничност – то су одлике које су Ружицу Сокић учиниле значајном и веома вољеном и траженом фигуром савремене глуме у пионирском периоду развоја телевизије као превасходно културног медија.

И данас сам одушевљена том девојком са три оца. Освојила ме је њена простосрдачност још док сам читала текст. Желела сам да јој се „увучем под кожу“. Обожавам те обичне тзв. мале људе с великим срцем. Њихов став и прилаз животу је и мој. Мој револт против технике, дехуманизације, деромантизације. Јесте, то је сентиментално, али зар је негативно? Ја сам заљубљена у наивне поштењачине, у праве људе без порока овог времена, дивим се њиховој чистоти. Зато сам ову улогу научила за седам дана, јер ме је понела из душе.

Звучаће као измишљен податак за неку мелодраматичну биографију, али било је баш тако – у време када сам припремала ту улогу, умро ми је отац и на тој улози сам радила под околностима које су ме управо гониле да дам највише што могу.

Многи гледаоци су ми писали поводом те моје улоге да ништа не бринем: ако као кућна помоћница будем изгубила посао, они ће ме запослити!

Девојка са ѝри оца је био Божји дар за мене, то је тако дивно написано. Судбина ми је била наклоњена да се деси чудо и ја добијем ту шансу. То је прича једне кућне помоћнице која својој газдарици говори да је она ћерка од три оца. Један је био коњаник, па је пао с коња и погинуо, други је био морнар па је брод потонуо а он се удавио, а трећи је био пилот и погинуо је при паду авиона. Каже да би ипак највише волела да јој је отац само тај пилот, а иначе је заљубљена у – бравара. То је био духовит и дивно написан текст. Брана Црнчевић је могао да буде велики драмски писац. Нажалост, окренуо се политици и није се посветио писању, а заиста је показивао изузетан таленат. Он је аутор и драме *Њен ѝрви чај* а написао је још неколико комада.

Мира Траиловић и глумци представе
Ко се боји Вирџиније Вулф, 1964.

„Ту разуларену стихију мисаоних и осећајних перверзија, што у таласима наилази и плави, Ружица Сокић прима с беспомоћном наивношћу... Сваки од њих дао је по један особен лик, пун, богат нијансама и степенасто разуђен у међусобним односима и дотицајима, па ипак, у свој разноврсности осећања и расположења, с органски спроведеним јединством персоналне особености.“

(Е. Финци: *Више и мање од живота*, 4, 1964, 221–222)

„Ружица Сокић као Хани, празноглава, мала неурастенична луткица, успела је да своју игру саобрази са неколико симетричних линија које су деловале као вешта творевина једног живог организма, са пуно смешних и занимљивих дречавих боја које доживљавају своју кулминацију у њеном вриску датом са мером за комично и праживотно.“

(Петар Волк: *Позоришне илузије*, 1993, 49.